

D·N
30/6 1948

Skenbar fasthet

Den svenska riksdagen är principiellt enig i utrikesfrågor. Att inte ansluta sig till denna enighet är att riskera beskyllningar för bristande lojalitet mot landet — och landet, det är i dessa frågor av gammalt samma sak som regeringen. För det stora flertalet är det inte fråga om något offer, det bör villigt erkännas; intresset och insikten är så begränsade att själva tanken på ett självständigt ställningstagande är utesluten. Men enighetsbegäret har lika fullt lett till underliga konsekvenser. År 1920 måste varje riksdagsparti deklarerat att Ålands förvärv från Finland var en livsfråga för Sverige; i realiteten kände man det icke så, och opinionen var likgiltig då Finland fick behålla Åland. År 1939 måste varje riksdagsparti deklarerat att Sverige måste hjälpa Finland att försvara Åland; mindre än ett år senare var denna ståndpunkt så föråldrad att den utrikesminister som tagit den på allvar måste avgå. Det går förträffligt att ansluta sig till en ståndpunkt till vilken man står tveksam eller kritisk, det går utmärkt att snabbt och totalt ändra ståndpunkt, men vid varje tillfälle måste alla förete samma ståndpunkt, det är summan av denna vishet. Ett par undantag inom varje parti tolereras, låt oss erkänna det; de spelar ingen roll och ger illusionen av att det är fråga om ett meningsutbyte, inte om en s. k. manifestation.

Under tisdagens debatt kom enighetslängtan till uttryck på ett nytt och subtilt sätt. Man disputerade om huruvida man var tillräckligt enig och tillräckligt glad över denna enighet. Hr Ohlin förklarade att so-

cialdemokraterna inte tillräckligt uppskattade de andra partiernas anslutning, att de tvärtom var benägna att misstänkliggöra sina bundsförvanter. Så fick stats- och utrikesministrarna tillfälle att misstänkliggöra hr Ohlin och folkpartiet för oenighet. Ett ögonblick framträdde taktiken bakom fraserna, och sedan drunknade dissonanserna i talkören.

Några väsentliga slutsatser kan dock dras ur debatten. Klimatet har blivit en smula bättre. Ett yttrande sådant som hr Undéns för mindre än ett år sedan — enligt vilket Sverige stod USA och Ryssland (kapitalismen och diktaturen) lika främmande — har blivit blamant, omöjligt att upprepa, skulle på alla verka lika dumt som motbudande. Då hr Undén — denna modell till en staty över neutraliteten — rör på sig finns ingen tvekan om att någonting hänt, att en förändring är på väg. Tävlan om att betona det storstilade i det amerikanska initiativet till hjälp åt Europa, i uttrycken för känslomässigt engagemang väster ut, visar att den rena strutspolitiken är slut. Ingen demokrat vågar påstå att neutraliteten innefattar möjligheten av ett krig mot de länder på vilka vår självständighet som nation, vår framtid som fria människor, är beroende. Det är en vinst av debatten.

En annan slutsats är att vi så långt möjligt måste söka gemenskap med de skandinaviska grannländerna. Utrikesministern sökte här komma ifrån svårigheterna genom att gå förbi den svenska regeringens krav på att nordisk isolationism borde vara en förutsättning för förhandlingar om nordisk samverkan. Han erkände att sådana förhandlingar kunde föras utan att den officiella svenska ståndpunkten från början godtogs. Flera talare ur skilda partier underströk med föredömlig skärpa vikten av försvars- och utrikespolitiskt samgående de nordiska länderna emellan. Menar dessa talare att Sverige skall avstå från ett sådant samgående, skall utrikespolitiskt bryta med Norge, hellre än att motta garantier från de stora västmakterna om hjälp? Eller menar de att en samverkan med Norden och Västern är bättre än ingen samverkan alls? Den frågan ställdes inte under debatten — besvärliga frågor får inte ställas då det gäller att förkunna enighet.

En tredje slutsats är att alla nu faller tillbaka på förklaringen att de bakom sig har ett enigt svenskt folk. Socialdemokraten hr Lundstedt, som jämte sin partikamrat Nerman och högermannen Nordenson gjorde dagens mest självständiga uttalanden, rev sönder denna dimbildning. Om det svenska folket vet man att det önskar fred, ehuru inte på bekostnad av friheten. Huruvida freden tryggas bäst genom isolationism eller samverkan är en jämförelsevis in-

veklad fråga, som först sedan några månader blivit föremål för mera allmän debatt. Det är rena spegelfaktieriet att ivrigt söka intala svenska folket att det inte vill ha samverkan och att som huvudmotiv för denna propaganda begagna påståendet att svenskarna inte vill ha samverkan. För några år sedan kallades denna metod Couémetoden, sedan förnuftet kom till världen har den kallats en ologisk och slapp metod. Varför talar man för övrigt så mycket om enigheten, varför blir man oenig i sin entusiasm för enigheten, varför är man inte tyst, stilla och lycklig — om verkligen denna enighet råder?

Slutligen: Inför valen snedvrids utrikesdebatten av taktiska synpunkter. Icke så att partiledningarna är övertygade om att det svenska folket vill isolationism och att de därför måste hålla på den. Men väl så att riskerna för en valkampanj där utrikespolitiska frågor blir bestämmande ter sig utomordentliga. Det parti som här som på andra punkter verkar som en röta är kommunisterna. Inom socialdemokratin är de många som står tveksamma eller kritiska till regeringspolitiken rädda för att inför valmännerna framställas som krigshetsare och aktivister därför att de anser vägen till fred vara en annan än den ovillkorliga neutraliteten. Inom andra partier är situationen likartad, helt naturligt då inte heller socialdemokraterna visat sig försmå samma låga metoder som kommunisterna begagnar. Med detta är icke förnekad att isoleringslinjen har många årligt övertygade anhängare. Men däremot är det utsagt att den nu manifesterade eller påstådda enigheten är skenbar och att den som så många gånger förut kan begripas blott ur taktikens och partipolitikens perspektiv.

June 12 l. 5 ul.
Y k. 4 m. 3 a.